

«МАНДРІВКИ БЕЗ СЕНСУ І МОРАЛІ» ІРЕН РОЗДОБУДЬКО В ДИСКУРСІ ТРАВЕЛОГА

ДУДЧЕНКО Людмила,

канд. наук із соц. комунік., ст. викл.,

Сумський державний університет, вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна, e-mail: dudchenko_lyudmila@mail.ru

Генеza травелогу має долітературне походження й сягає періоду міфопоетичної моделі людини й світу, що спостерігається у фольклорі, зокрема чарівній казці. Кожна епоха привносила свої інваріанти в його жанрову природу. Початок ХХ століття ознаменував якісно новий етап в історії жанру.

Розглядаючи «Мандрівки без сенсу і моралі» Ірен Роздобудько, автор статті доходить висновку, що твір за концепцією, сюжетно-композиційною структурою репрезентує травелог із прозою іміджевою функцією та ознаками маркетингової комунікації. Своє ставлення до побаченого письменниця виражає добром деталей та подій, що розгортаються в часі та просторі, аби зацікавити читача й переконати в необхідності мандрувати. На це спрямовані зібрані й осмислені факти й деталі, мова, стиль і тон викладу. Усе це дає можливість вважати твір не лише суто літературним, а й одним із найцікавіших жанрів подорожньої журналістики.

Ключові слова: травелог, деталь, композиція, сюжет, образ мандрівника, іміджева функція.

Вступ. Ірен Роздобудько – українська письменниця та журналістка, неодноразова переможниця Всеукраїнського конкурсу «Коронація слова» – ввійшла в літературу на початку ХХІ ст. Її твори читають, перекладають, екранізують.

Серед особливостей її літературного дарування – жанрове розмаїття творів: роман, травелог, детектив, психологічний трилер, психологічна драма, комедія абсурду, оповідання.

Травелог «Мандрівки без сенсу і моралі» вийшов у видавництві «Нора-Друк» у 2011 р. Ю. Соколовська, дослідниця творчості Ірен Роздобудько, вважає, що «цей жанр є дещо нетиповим» для письменниці [1, с. 179]. Із цим поглядом важко погодитись однозначно, оскільки уже в ХVІІ ст. «йшлося про взаємозв'язок між травелогом і романом»: сюжет мандрів використовувався і в романі про виховання, і в романі філософському» [2, с. 257].

Французький вчений С. Мусса переконаний, що саме травелоги здебільшого слугують джерелом роману [3, с. 50]. Як відомо, в українській літературі є такий приклад: «Подоріжжя від Полтави до Гадяча» Панаса Мирного переросло у відомий роман «Хіба ревуть воли як ясла повні».

Травелог давно перебуває в колі наукових проблем, що досліджуються в межах літературо- та журналістикознавства. Світова комунікативістика вже накопичила значний досвід у вивченні історичних аспектів, типології та специфіки жанру. До найбільш авторитетних належать праці таких дослідників, як Ж-К. Берше, Ф. Вольфзетел, Н. Дуарон, В. Крилов, С. Мусса, А. Паскуалі, А. Полонський, Е. Пономарьов, Г. Твердов, Р. Унен.

Що стосується української комунікативістики, то останнім часом спостерігається посилення інтересу до вивчення проблем травел-журналістики. Окремим її аспектам присвятили праці О. Александров, К. Валькова, І. Гаврилук, Т. Ковальова.

Мета нашого дослідження – окреслити основні жанрові константи й генерику травелогу «Мандрівки без сенсу і моралі» Ірен Роздобудько.

Методи дослідження. Під час роботи використаний системний аналіз із пріоритетною увагою до жанрологічного аспекту. Враховуючи малодослідженість твору

Ірен Роздобудько, був залучений описовий метод. Аналіз змісту травелогу ґрунтується на соціально-генетичному методі та контен-аналізі, а жанрова специфіка визначається на основі порівняльно-типологічного методу.

Результати й обговорення. Травелог, як слушно зазначають учені, – «складний жанр, якому важко дати конкретне визначення. Основною жанротвірною рисою травелогу є прагнення до правдивого відтворення «чужого світу», пропущеного через сприйняття мандрівника» [2, с. 258]. Відтак поєднання елементів різних жанрів є однією з головних ознак травелогу.

Концепція нашого дослідження окреслюється розумінням жанру «як історично формованої у групі творів сукупності й взаємозв'язку відносно стійких принципів організації всіх змістовних і формальних жанроформуючих компонентів в єдине естетичне ціле» [4, с. 34].

Гене́за травелогу, що репрезентує літературу подорожей, має долітературне походження, сягає періоду міфопоетичної моделі людини й світу. «Наративна модель подорожі людини міфопоетичним світом ґрунтується на двох архетипах, простору та шляху, який пролягає через нього» [5, с. 11.]. Це спостерігається у творах індоєвропейського епосу та фольклорі, зокрема чарівній казці.

У складному процесі художньої комунікації (автор – читач) саме мандрам належить головна жанровизначальна функція. «Винятково важливе значення має встановлення мети мандрівки та комунікаційної настанови автора, які визначають маршрут подорожі» [5, с. 32]. Відтак основну роль у визначенні жанрової домінанти травелогу відіграє процес мандрів.

Передусім розглянемо «Мандрівки без сенсу і моралі» Ірен Роздобудько у змістово-композиційному аспекті. Як відомо, композиція спонукає автора втілювати ідею в певну форму, об'єднувати різноманітні компоненти, незалежні – на перший погляд – факти в єдине ціле й підпорядковувати їх загальній комунікативній меті. Травелог складається з передмови та десяти розділів, кожен із яких присвячений окремій країні. Розділи різні за обсягом, композицією та формою оповіді.

На думку письменниці, країни одна від одної різняться двома прикметами – відомими людьми, своєрідною візитівкою країни, та кухнею. Саме ці дві ознаки й визначили структуру розділів. Усі вони завершуються додатком, до якого ввійшли рецепти традиційних страв та список відомих людей тих країн, якими вона подорожує.

У першому розділі йдеться про Фінляндію. Поїздка комфортабельною електричкою викликає роздуми про фінську мову як одну «з найскладніших у Світі» із великою кількістю для такої маленької держави діалектів (їх дев'ять) [6, с. 10].

Жодну деталь не оминула увагою мандрівниця: повітря, фінські пороми, люди, міста, звичаї, традиції, готелі, легенди, музеї, єдина у світі країна дітей «Наантале». Вона вражена гарним станом екології країни і захоплюється впорядкованістю цього куточка планети.

«Сауна – це така ж прикмета цієї країни, як і лапландський дід Мороз Йолопуккі», – пише Ірен Роздобудько й звертає увагу також на незвичайні деталі побуту, що характеризують фінів: біля кожного приміщення обладнані трирівневі щітки для чистки взуття [6, с. 17, 22].

Розділ, присвячений Швеції, має підзаголовок «Казки Шведського королівства» й складається з п'яти казок. Авторка докладно переповідає легенду про заснування Стокгольма. Назва цього міста в перекладі – дерев'яний острів.

Захоплюючою видається й історія «бронзового сирітки» – дев'ятисантиметрова фігурка Хлопчика роботи скульптура Едварда Ериксона, автора славнозвісної копенгагенської Русалоньки. Справляють враження музей одного човна, маєток-садиба родини скульптора Карла Міллеса, казкове містечко Юнібакен, створене для персонажів найвідоміших шведських казок. Не оминула увагою письменниця й чи не найвідоміший бренд країни – Нобелівську премію, точніше місце нагородження

– «Сіті Хол». Цей розділ позначений філософськими роздумами щодо сенсу життя, між іншим, мандрівниця акцентує увагу, що життя людини в благополучній Швеції (водночас країні з найбільшою кількістю самогубців) прирівнюється до життя риби-бананки.

Два розділи – «Хорватія. Перлина Адриатики» та «Єгипет. «Цигель-цигель ай-люлю!», або Цей безладний, божевільний, зворушливий світ» – є фактично презентацією цих країн на туристичній мапі світу. Мандрівниця зосереджує увагу на тому, заради чого варто туди поїхати. У Хорватії приваблюють бухта, білосніжні яхти, рибальські човни, Плітвіцькі озера та Колізей, який майже не відрізняється від римського. Єгипет зачаровує кораловими рифами, царством риб, гарними кліматичними умовами (тепло, море, сонце тоді, коли в Києві зима), особливим ставленням до гостей.

Оригінальністю позначений розділ про Малайзію. У п'яти смс-повідомленнях письменниця розповідає подрузі Лізі про країну. Назви смс-повідомлень мають настановчий характер. Насичений розділ і серйозною інформацією про Малайзію. Чи не найбільше вразив мандрівницю тамтешній культ їжі. «Замість звичайного привітання «Як справи?» малайці передусім запитують: «Ти поїв?» і, впевнившись, що співрозмовник ситий, задоволено закивають головами, – пише Ірен Роздобудько.

Греція постає перед читачами у двох вимірах. Греція – «шубна» країна: «Шуби зі складу», «Шуби за знижкою», «Шуби від виробника», шуби...шуби...шуби... І починається «шубна лихоманка»: купити – не купити?» – іронізує мандрівниця [6, с. 89].

Іншою Грецією, навпаки, авторка зачарована: «Мабуть, на карті світу немає іншої країни, про яку знали б стільки, скільки про цю «колиску цивілізації» [6, с. 91–92]. Вона демонструє свою обізнаність із давньогрецької міфології, розповідь пересипає іменами богів. «Подарувати світу легенди – досить мудрий і далекоглядний хід давніх еллінів», – констатує письменниця [6, с. 92].

Повчальною є історія знаної в Греції художниці Оксани Кліфтогіані. Як потім з'ясувалося, вона є дальньою родичкою письменниці. На завершення розділу в додатку – рецепт фаршированих огірків.

Чехія для письменниці – містична й зваблива, представлена передусім Прагою – старовинною й романтичною, з її трагічною історією мученицької загибелі Яна Непомуцького, будинком Марини Цветаєвої, що виходить вікнами на Карлів міст... та міфічним велетнем Голем. Вулицями Праги ходили Йоганн Бах, Ніколо Паганіні. Тут писали свої твори Шиллер, Кафка, Цвейг і Чапек. Тут мешкав Зигмунд Фрейд, спостерігаючи з балкона за поведінкою своїх пацієнтів, містом, де страждав від кохання до юної Ульрики сімдесятирічний Гете.

Розділ, присвячений Чехії, вражає особливою емоційністю, авторськими роздумами та переживаннями. Країна в пам'яті мандрівниці відбилася такими деталями:

«Тут я без жалю залишила рік свого життя на Карловому мосту на честь Яна Непомуцького.

Тут я ... відстала від літака, не маючи ані копійки на зворотний квиток.

Тут я відкрила для себе чарівне зілля, котрому віддаю перевагу перед усіма найвишуканішими напоями світу...» [6, с. 105].

На глибоке переконання пані Роздобудько: «Коли сприймати світ у деталях, тоді і велике стає більш зрозумілим» [6, с. 7].

Завоювати Америку – «все одно, що отримати ключі до будь-яких, навіть найсокровенніших, брам» – лейтмотив розділу «Америка. Жменька пазлів» [6, с. 121].

Мандрівка Америкою – це не путівник, це передусім намагання усвідомити, зрозуміти, осмислити себе, свій народ крізь призму побаченого, пережитого та досягнутого. Письменниця переконує читача: «...завоювавши Америку – завоюєш світ» [6, с. 135]. На її думку, образ Америки є образом країни, «котра першою спадала на думку, коли хотілося розпочати нове життя» [6, с. 122–123].

У простій, прозорій, як здається на перший погляд, оповіді порушується одна з найгостріших проблем сучасної України – запобігання торгівлі людьми, зокрема українськими жінками. Тут бачимо, як авторка виступає в ролі авторитетного експерта з цієї проблеми: дає поради, рекомендації, щиро застерігає жіноцтво.

Не менш повчальною є і розповідь про Ізраїль – розділ вирізняється своїм нарративом. Оповідь пересипана діалогами, роздумами, питаннями, а також віршами й піснями «Біблійного циклу» Ігоря Жука – барда, поета й композитора. «Одне з найсильніших вражень від подорожі, – зазначає письменниця, – в цій крихітній і відносно молодій країні кожен з приїжджих (а вона й складається головним чином з приїжджих!) працює не покладаючи рук з ранку до ночі. Адже вони будують СВІЙ ДІМ, просіюючи в долонях кожну пригорщу цієї кам’янистої і не дуже-то й родючої землі. А перш ніж опинитись у власному будинку чи апартаментах, кілька років проводять у «кібуцах» – поселеннях на зразок комун, де працюють хто ким може, аж доки не знаходять своє місце під цим палючим сонцем» [6, с. 142].

«Щоб досягти мети, тут треба працювати не покладаючи рук. Працювати на себе, але з усвідомленням, що ти є власником усєї країни. Відчуття, якого нам так не вистачає...», – робить висновок авторка [6, с. 145]. З глибокою ніжністю й захопленням мандрівниця переповідає історію сім’ї Марка і Стелли, львів’ян за духом. Емоційна насиченість розповіді засвідчує закоханість письменниці в цю країну, вона перекоонує читача: «На батьківщині Ісуса хоча б один раз мусить побувати кожен. Побачити золотий (майже у прямому сенсі!) Єрусалим, постояти біля Стіни Плачу, побачити Гетсиманський сад, нагробок Діви Марії і будинок її чоловіка Йосипа, неспішно пройтися по Віа Долороза...» [6, с. 145–146]. Необхідно зазначити, що означений розділ не ділиться на підрозділи, проте супроводжується фотографіями та додатком, у якому даються рецепт ізраїльської кухні та інформація про відомих людей.

Натомість розділ «Мальта. Alma Malta, або Листи до Майккла» побудований у формі листа самої авторки із Сент-Джуліанса до Майккла – героя її роману «Ранковий прибиральник».

Республіка Мальта розташована на шести островах, із яких три – населені, а три – це велетенські кам’яні брили, які, за легендою, розкидала міфічна героїня Сансуна в Середземному морі.

«Перебуваючи в мандрах, – пише Ірен Роздобудько, – завжди переосмислюєш себе. І ставиш питання: а якби...не повернутися? І відповідаєш на нього – собі і лише собі. Це ніби примірювати королівські шати і невдовзі розуміти, що вони тобі тиснуть: замалий і надто накрохмалений комір, затугий пасок, заважка корона і... повна зневага пошту. Самотність, яку не заглушити ні анісовою горілкою, ні тушкованим кроликом. Ані екзотичним коханням. Знаєш, де я це відчула?»

У Валлетті, в соборі святого Іоанна Хрестителя, перед скульптурою... запорізьких козаків...» [6, с. 184].

«Я цілком згодна: Мальта – надзвичайна. І, незважаючи на те, що така загадкова і цікава, – вона призначена не для багатьох, – робить висновок письменниця й додає: Ще забула написати про ключі! Точніше, про двері мальтійських будинків, котрі ніколи не зачиняються, а ключі можуть просто гостинно стирчати в них з зовнішнього боку, на знак повної довіри та безпеки. Злочинність на Мальті зведена до нуля.

...Ніколи не думала, що ця по-європейськи цивілізована, впорядкована маленька країна може володіти стількома чудесами, котрих вистачало б на цілий континент» [6, с. 185–187].

Отже, розглянувши сюжетно-композиційну побудову травелогу, можна зробити висновок, що лише одна позиція її чітко витримана: всі розділи завершуються однаково: «На додаток». У цих додатках, як зазначалося вище, авторка пропонує традиційні рецепти тих країн, про які йдеться у творі. Цікавим у додатку видається цикл «Відомі люди», де йдеться зазвичай про видатних літераторів, громадських діячів

та журналістів кожної з країн. Їх кількість коливається від одного до семи. Письменниця наводить найвідоміші твори, які радить прочитати.

Зрозуміло, авторка травелогу описує мандрівку, посилаючись на свою соціальну приналежність, культурно-духовний рівень, життєвий досвід та власне світосприйняття й світовідчуття, враховуючи мету й завдання подорожі. Мету своєї подорожі Ірен Роздобудько визначає так: «відкривати незнайомі двері до іншої реальності, перестрибувати часову прірву, потрапляти в невідоме» [6, с. 5].

Авторка може виступати в різних ролях – вона, крім мандрівниці, ще й дослідниця, художниця, літературознавець, ревізор, експерт, кулінар тощо. Подекуди образ не виокремлюється й має імперсональний характер, залишається об'єктивною інстанцією, що приховується за доступною інформацією.

Саме стратегія репрезентації фактів, деталей, а також механізм їх розгортання, тобто художня побудова травелогу, визначається образом мандрівника, який виконує об'єднувальну функцію. Потрібно зазначити, що вчені називають шість типів стратегій: тотальну, селективну (фокусну), декларативну, раціональну, емоціональну та гібридну [7, с. 211]. На нашу думку, в «Мандрівках без сенсу та моралі» спостерігається емоціональний тип стратегії.

Як відомо, травелог «складається з неоднорідних форм, жанрів і характеризується численними інтертекстуальними зв'язками й частими відступами» [2, с. 258]. Травелог у Ірен Роздобудько – твір, що формується на особистих враженнях, переживаннях, побаченому, почутому й об'єднує різножанрові елементи, роздуми про культуру, мову, територію, людей, які мешкають на ній, їх смаки, вподобання, традиції та звичаї.

Порушуючи серйозні проблеми, захоплюючи читача жартом, письменниця здебільшого надає оповіді характер спонукального до дії монологу, із метою зацікавити, активізувати реципієнта до сприймання матеріалу. Розповіді про подорожі несуть характер просвітницький, повчальний, розважальний, захоплюючий, авторка наполегливо відстоює точку зору про важливість мандрів у житті людини.

Висновки та перспективи. Як, бачимо, усі розділи різні – і за обсягом, і за формою оповіді, і за внутрішньою структурою. Джерелом сюжету став особистий досвід мандрівниці, її поінформованість, знання, з одного боку, а з іншого – конкретні факти й деталі, усвідомлення життєвої реальності.

Своє ставлення до побаченого авторка виражає підбором деталей та подій, що розгораються в часі та просторі, аби зацікавити читача й переконати в необхідності мандрувати. На це спрямовані зібрані й осмислені факти, явища, мова, стиль, сюжет, композиційна структура, архітектоніка, тон викладу. Ми спостерігаємо, як інтелектуальна оповідь, аналітичний коментар можуть супроводжуватися слухами, анекдотами, легендами, цікавими епізодами з власного життя. Водночас невідбаглива, на перший погляд, форма викладу втілює глибокий зміст, характеризує мандрівницю як національно свідомого громадянина України, інтелектуала. Серед особливостей авторського стилю влучні метафори, порівняння, використання міфів, легенд тощо. Подекуди розповідь виглядає банальною, проте це посилює ефективність сприйняття інформації та слугує порадиником, поглиблює відчуття можливості мандрів, їх близькості. Детальний опис, факти, історії, легенди надають можливість увийти «родзинки» іншої країни, повірити в себе як потенційного мандрівника. Ми спостерігаємо яскраву аргументацію мандрів, відтак популяризацію активного способу життя. Водночас перед нами не просто путівник, а й порадижник.

Необхідно зазначити, оповідь будується так, що постійно відчуваються паралелі, порівняння, зіставлення з Україною. Прямо чи опосередковано йдеться про українців, їхнє життя, звичаї, поведінку, культуру тощо. Як нам видається, авторка під час мандрів звертає увагу на ті деталі, які в Україні відсутні або є прямо протилеж-

ними, зокрема ключі в дверях. Саме така концепція покладена в основу структурування твору й визначила його як тревелог із прозорою іміджевою функцією та ознакою маркетингової комунікації.

1. Соколовська Ю. С. Особливості жанрових трансформацій прози Ірен Роздобудько / Ю. С. Соколовська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Філологія. – 2014. – № 1107. – Вип. 70. – С. 176–180.
2. Майга А. А. Литературный тревелог: специфика жанра / А. А. Майга // Филология и культура. – 2014. – Вип. 3 (37). – С. 254–259.
3. Moussa S. «Usage de la fiction dans le récit de voyage: l'épisode de la mer Morte chez Lamartine». 47–55 pages, dans Marie-Christine Gomez-Géraud et Philippe Antoine. Roman et Récit de Voyage, Presse de l'Université de Paris-Sorbonne, 2001. – 254 p. (In French)
4. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: моногр. / Н. Х. Копистянська. – Львів: ПАІС, 2005. – 367 с.
5. Александров О. Подорожній нарис: «пам'ять жанру»: стаття перша. На перетині видів масової комунікації / О. Александров // Діалог: Медіа-студії: збірник наукових праць [відп. ред. О. В. Александров]. – Одеса: Астропринт, 2015. – Вип. 20. – С. 8–35.
6. Роздобудько І. Мандрівки без сенсу і моралі / Ірен Роздобудько. – К.: Нора-Друк, 2011. – 192 с. (Мандри).
7. Полонский А. В. Тревелог и его место в современной журналистике / А. В. Полонский // Вестник ТвГУ. Серия «Филология». – 2015. – № 1. – С. 207–215.
8. Гаврилюк І. Л. Образні мікросистеми в журналістському тексті: специфіка функціонування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунік.: спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / І. Л. Гаврилюк. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.
9. Ковальова Т. В. Розвиток жанру подорожнього нарису в українській журнальній періодиці 20–30-х рр. ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунік.: спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / Т. В. Ковальова. – Дніпропетровськ, 2014. – 19 с.
10. Валькова К. Г. Картина світу в подорожніх нарисах Іллі Ільфа та Євгена Петрова «Одноэтажная Америка» / К. Валькова // Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник / за ред. В. В. Різуна; КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2013. – Т. 53. – жовтень–грудень. – С. 376–380.

«Travels without sense and morality» by Irene Rozdobudko in the discourse of travelogue

Dudchenko Lyudmila, PhD (Social communication),

Sumy State University, 2, Rymsky-Korsakov St., Sumy, 40007, Ukraine, e-mail: dudchenko_lyudmila@mail.ru

The genre of travelogue has pre literature origin and dates back to the period of mythic and poetic model of man and the world that is represented in folklore, particularly in the fairy tale. Each era brings its invariant in genre. The beginning of the twentieth century marked a new stage in the history of the genre.

Considering «Travelling without meaning and morality» by Irene Rozdobudko, the author concludes that the work by its concept and plot-compositional structure represents travelogue with a transparent image-making function and features of marketing communication. The author expresses her attitude to the things by the selection of details and events, expandable in time and space in order to interest and convince the reader to travel. This is the aim of all collected and comprehended facts and details, language, style and tone of the presentation. All this material allows considering the work not only a literary one, but also one of the most interesting genres of travel journalism.

Key words: travelogue, detail, composition, plot, image of the traveler, image function.

«Путешествия без смысла и морали» Ирэн Роздобудько в дискурсе тревелога Людмила Дудченко

Генезис тревелога имеет долитературное происхождение и восходит к периоду мифопоэтической модели человека и мира, наблюдается в фольклоре, в частности волшебной сказке. Каждая эпоха привносила свои инварианты в его жанровую природу. Начало XX века ознаменовало качественно новый этап в истории жанра.

Рассматривая «Путешествия без смысла и морали» Ирэн Роздобудько, автор приходит к выводу, что произведение по концепции, сюжетно-композиционной структуре является треве-

логом с прозрачной и имиджевой функцией и признаками маркетинговой коммуникации. Свое отношение к увиденному писательница выражает подбором деталей и событий, раскрывающихся во времени и пространстве, чтобы заинтересовать читателя и убедить в необходимости путешествовать. На это нацелены собранные и осмысленные факты и детали, язык, стиль и тон повествования. Все это дает возможность считать произведение не только чисто литературным, но и одним из самых интересных жанров путевой журналистики.

Ключевые слова: *travelogue, деталь, композиция, сюжет, образ путешественника, имиджевая функция.*

1. Sokolovska Y. S. Features of genre transformations in prose of Iren Rozdobudko / Y.S. Sokolovska // Visnyk Kharkivskogo nazionalnogo universytetu imeni V/N/ Karazina. Ser.: Philology. – 2014. – № 1107. – вып. 70. – P. 176–180.

2. Maiga A. A. Literature travelogue: Specificity of genre / A. A. Maiga // Philology and culture. – 2014. – № 3 (37). – P. 254–258

3. Moussa S. «Usage de la fiction dans le récit de voyage: l'épisode de la mer Morte chez Lamartine ». 47–55 pages, dans Marie-Christine Gomez-Géraud et Philippe Antoine. Roman et Récit de Voyage, Presse de l'Université de Paris-Sorbonne, 2001. – 254 p. (In French)

4. Копыстыанска Н. Н. Genre, genre system in the sphere of literature : monography / N. H. Kopystyanska. – Lviv : PAIS, 2005. – 367 p.

5. Alexandrov O. Traveler essay: «memory to the genre» : First article. At the intersection of the types of mass communication / O. Alexandrov // Dialogue: Media studii: zbirnyk naukovykh praz' [vidp. red. O. V. Alexandrov]. – Odesa : Astroprint, 2015. – Вып. 20 – P. 8–35.

6. Rozdobudko I. Travelling without meaning and morality / Iren Rozdobudko. – K: Nora-Druk, 2011. – 192 p. (Trevelling).

7. Polonsky A. V. Travelogue and its place in the modern journalism / A.V. Polonsky // Vestnik TvHU. Seriya «Philologia». – 2015. – № 1. – P. 207–215.

8. Havryliuk I. L. Figurative microsystems in the journalistic text: the specifics of functioning : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk iz soz. kom. : spez. 27.00.04 «Theory and History of Journalism» / I. L. Havryliuk. – Zaporozhye, 2008. – 20 p.

9. Kovaleva T. V. Development of genre of the traveler essay in the Ukrainian journal periodicals 20-30's. of the XX century : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk iz soz. kom. : spez. 27.00.04 «Theory and History of Journalism» / T. V. Kovaleva. – Dnipropetrovsk, 2014. – 19 p.

10. Val'kova K. G. Worldview in the travel essays of Ilya Ilf and Yevgeny Petrov «One-storied America» / Val'kova K. G. // NAurovi zapysky institutu journalistyky: naukovyy zbirnyk / za red. V. V. Rizun; KNU imeni Taras Shevchenko. – K., 2013. – T. 53, October–December. – P. 376–380.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2016